

אכתה דוק אחותי

אמנות

תיאטרון

יוזמה נסיונית חשובה

הבמה הנסיונית (התיאטרון הקאמרי) העלתה השבוע שני מהות אבנאגאדיים קצרים: סרטון האחרון של קראפ, לסמאל בקט, וסיפור גן החיות, לאדוארד אולבי. אחרי כשלונו של הקאמרי בהעלאת מחזה אבנאגאדי במסגרת הפרסואר הרגיל שלו — מנהל הבית, שלא התקבל עלידי הקהל והמבקרים כאחד, ושגרם בפעם הראשונה מזה זמן רב להילוקידיעות בהנהלת התיאטרון, ראוי העתה החדשה של הקאמרי להערכה, מבלי להתחשב בתוצאותיה.

כי מחזה אבנאגאדי לא די להציג, ואין זו חוכמה להציגו בפני אולמות מלאים. כדי שהקהל יקבל מחזות כאלה יש להכינו ולחנכו לקראתם. ואם התיאטרון הקאמרי — שבשנים האחרונות לא הסתכן בהעלאת מחזות שלא נשקפה להם קופה בטוחה — נטל על עצמו משימה זו, מגיעה לו כל ההערכה על כך.

פרט האחרון של קראפ הוא מחזה חלוצי במלוא מובן המילה. מחברו, סמאל (אנו מתחילים למרוא) בקט, האירי בן 55, מתלמידיו של גימס ג'ויס, היושב בצרפת, נחשב לאחד האבנאגאדיסטים הי קלאסיים. המחזה עצמו, שנכתב לפני ארבע שנים, הוא מונודראמה של אדם זקן, שכל מה שהצופה יודע עליו הוא — שהוא קצרי-ראי וכבד-שמיעה, יגע בגופו וב נשמתו, חובב הטיפה המרה ואוהב באננות בשלות.

קראפ הזקן, בעל השיער והחוטם האדום, חוגג את יום הולדתו ה-66, בזכרונות. הוא רק נזכר במה שהיה הוא עצמו לפני שנים שנים שנה. הוא עושה זאת באמצעות סרטי הקלטה, עליו הקליט לפני 30 שנה את הניגיליבי. תחקונו ואכזבותיו.

לכאורה, לא מתרחש שום דבר על הבמה. קראפ (ולמן לבוש, שגם ביום את המונוד-ראמה בעצמו) נושא על הבמה כמה משפטים קצרים בלבד. יתר הזמן בוקעים מתוך הרמקול רק זכרונותיו.

אין הגיון רב בזכרונות אלה. הם אינם מתקשרים אפילו לסיפורי-החיים. אולם מתוך כם מתבלטת משמעות חיו של הזקן: כי-לונות, יאוש וחוסר-הטעם שבחיייו.

המחזה כסתיים בקטע מתוך הקלטה מי לפני 30 שנה: "שנותי הטובות ביותר אולי תמו. השנים שבהן היה סיכוי לאושר. אבל לא הייתי רוצה להחזירן. לא, לא הייתי רוצה להחזירן." ואילו קראפ, המבוגר 30 שנה, הזור והזור אל הקטע היחיד, מתוך זכרונותיו: "נישואי אל בין קני הסוף ונת קענו שכבתי עליה, פני בשדי וידי עליה, שכבנו בלי נוע, אבל תחתנו נע הכל..."

ולמן לבוש, לברות משחק הפנים הנהדר שלו, לא הצליח להתגבר על התפקיד הקשה. בעיקר נכשל בהקלטת הנשכמות מונית טונית ואינה מאפשרת את ריכוז הצופה.

סיפור גן החיות, הוא מחזה שיש בו יותר מן הדראמה החיצונית מקודמו — שכן פועלות בו שתי נפשות: פטר (יהו) דה פוקס) — פקיד הוצאת ספרים, בורגני זעיר, אב לשתי בנות, בעל חתול ושני תוכים, וג'רי (עודד תאומי) — נודד צעיר ובודד, בעצם, גם מחזה זה — יצירתו הראשונה של המחזאי האמריקאי הצעיר, אדוארד אולבי אשר נכתבה לפני שלוש שנים — הוא מונודראמה — זו של ג'רי.

ג'רי, האכול תסביכים בשל אמו שונתה, מנסה להבין את יחסיו עם החברה האנושית ולבנותם מחדש. הוא מתחיל לעשות זאת דרך כלב, כלבה של בעלת-ביתו שבגדה המערערת של ג'ורדוק. את אותם היחסים שקשר עם הכלב הוא מנסה להעביר אל אדם מיקרי, אותו פגש בגן בצנטרל פארק. וכאשר הוא מגיע, לבסוף, לידי יצירת התיח' סות הדדית בינו לבין האדם שהיה זר לו עד לפני רגע — התיחסות המגיעה עד ל מאבק דמים על ספסל הגן — הוא מת, כש על שפתיו דבריתודה לאותו בורגני-זעיר שהרג אותו.

עיקר העמסה במחזה זה מוטל על עודד תאומי, הנושא מונולוג ארוך ומטעיר על יחסיו עם העולם החיצון. מישחקו הדינאמי והלבבי, המעיד שירד לעומק של התפקיד הקשה שהוא מגלם, מציג את עודד, בפעם נוספת, כאחד השחקנים הצעירים המוכשרים ביותר בתיאטרון הישראלי.

29.6.61, באוטובוס היורד מירושלים הל-אביבה. פרטים נוספים: "הוא עלה לאיטור בוס בשעה 00700 בבוקר, אישם לפני רמלה. הוא חשב כיפה סרוגה לראשו ולבש חולצה תכולה. הוא היה גבוה ונחמד ונסע בחברת ידיד בעל זקן גינני. שמעתי את הלה קורא לו בשם יעקב. אני לבשתי שמלה צהובה משובצת, ולראשי היתה כרופה מר פחת אדומה. לאחר מכן נסענו שוב ביחד, בקר 4, מהתחנה המרכזית. בכניסתי לאוטור בוס פגשתי בידדה והוא ראה אותי אז ושלח לעברי חיוך רחב, אולם אני התעלמתי ממנו מתוך בושה.

"סאחר וגם אני דתית והגיל מצא חן בעיני, היית שמחה לו ניתן היה לי להכירו בקרוב, בכדי שאוכל לעמוד על מהותו." כי אינו נותן לך, חבובה?

כער הכסף שרה

לא הייתי רוצה להיות בנעליו של זה שיהיה לו עניין עם (1249/34). אהבת... נו אהבת את... בעצם מה אני שונאת? אך בכדי שאכנס אתך, אתה עלול להיות, בין השאר, גם כזה מין לא יודעת מה. אז את המכונות החמודה שלך בטובך, מוטב שתמיר לפעמים בגבו של סוס או בסתם זוג נעליים ישנות. את הכיסאות הצבעוניים ויושביהם, שעל מדרכות הרחור בות, תחליף בסתם גוצ עץ, ובשתיקה. העט יכולה ליהפך למיכחול, אך זכור, כשאתה לועס את הצבע, מוטב שתסגור את הפה. חידקים שונים אוהבים להתעופף בקירבתי. מלבד זאת, אני סתם עלולה להציע את הזאבים, עליהם אני נושאת כיסען של עשירים שנה וגובה כלל לא רע.

"ואם החלטת לכתוב, אל תחפש עתה בין ספריו הרבים מוטב מתאים. עשה כמוני: אני שונאת את כולכם, אבל בכל זאת."

מיכתב לאדמונית

כימעט ברור לי שכל המיכתבים של השבוע הבא יהיו מיועדים ל- (1249/35). יש שוחרי חוכמה, ויש שוחרי הון, ואני להכירן שוחר. כי צל עצי מוכן לעוברי-אורח, פרו לאשר מחכה, לכן באתי להציע פרט לך, ואם גני יאה לך — לך הוא! עמלי נקוב בשכר יום, ולשחי הסופי אחכה כי ישולם רק בתשובה. כי בין חופים שלך, שלי, יש ים. ים של מיסתורין. אך אנחת החוף לשוא תבוא אחרי מיכתב ראשון ממך, ובקוה אני כי יועזע מגע אצבעך את מיתרי חיי, ויעשה את החוף שלי, לשלך. תחקתי כי לא תשאירי דמותך כתכלת שמם אשר מגע ומיטוש אין בו. גילי 24 קצרים, על אדמת הארץ. ומאש יסורי-ציפיה סולדת נפשי; ולכן כתבתי כתבי מיד."

דוקא לא

(1249/36) דוקא לא אומרת שכולם אומרים שהיא נחמדה וזה. היא הגיעה למסענה זו בעצמה. בחורה עצמאית, אין ספק. יתר על כן, עברו עליה 23 קייצים שהאחרון בהם העיק עליה במיוחד. אהם שואלים מדוע? התנסוניה. רק מה חשבתם. וזאת גם הסיבה, כנראה, שהחליטה לנסות. היא גם כאמינה שהכינה אל הבלתי-מודע (והכונה היא לאו דוקא אליך) יכולה להיות מעניינת.

ואתם יודעים מה? יתכן שהיא גם צידקת.

ציפור קסנה לחשה לי

מישהו צריך לומר לאי-צ'ה ממשבש שאת הוא כל כך לא אוהב שמצטטים אותו בסורי הרכילות, אז שיפסיק ללחוש בקול שנשמע בראדיוס של חצי קילומטר. זה מעיר את השכנים... מסתבר שהתחביב המשותף לשמואל גנים, גרשון פרידמן ויענק'ה אגמון הוא — תאומות. חוץ מזה, הם חיים טוב, וזה... זוכרים את "שאר אורלנדר"? זה שהלך לו קלף משגע אצל הבנות ושלפתע עם קוס המדינה נעלמו עקבותיו? כן, הוא שוב מרקיע שחקים, ואפשר לראותו מדי ערב, בירחל — בין 5 ל-7. אגב, שאול, הצליח להחזיק מעמד ולהשאר רווק עד עצם היום הזה. הכינודו תשאלו. ובכן, אם לא מצאין לשמועות, הרי מסתבר שהוא עדיין לא מאמין נערה שתאות לקבל את מה שהוא מציע... אחרי שרני צירלין נשא לו לאשה את ליאורה חכמי, כדת וכדין, החליט ג'י קיסרי ללכת בעקבותיו ו לנסוע מעץ הדעת של שולה בית-החלומות, ידידו משכבר הימים... יתירה דובר מחפש שמרסר לכלבו וקוסץ. הגיל לא חשוב. הוא קצרי-ראי. ואגב, אין לו קאדי לאק. אבל ליהודה יש.

לא מבטיחה לך שתוכלי להתגבר על הרכב, אבל על הזקן, כן! מוכנה לנסות?

תעודת-בגרות מ"הדוק"

אל השימי לב שהוא מלאבטי, אין זאת אשבתו (1149/32). באמת... רק בגיל שאורי אבנרי מבקש כך, אני משתדל לתת גחון משעשע למיכתבי. אך בינינו, אני מוכן להודות, שאני לא מגיע עדיין לדרגה שלך, אך משתדלים. בכלל רותי, אני נורא אוהב את ההערות הציניות שלך, אך דחילק, אתי אל תגוימי, זה יהיה יותר מדי בשבילי הלב החלש שלי, ואני עלול לקבל רגשות-נחיתות!"

מה לא עושים בשבילי הלב החלש שלך? או נסי להתעלם מהעובדה שאני מבולבל קצת. את המיכתב הזה אני כותב בשעה 02.30, בתוקף תפקידי כשומר-לילה. ולעניין: אני רוצה להתכתב עם נערה בגיל 17-18. אינני כהפש מוצר דיוננופי עם תעודת-בגרות מרוול, אלא בחורה פשוטה למדי, שמסוגלת לעניין בשטחים שונים, ולאו דוקא בשטחי האיפנה האחרונה."

למי אבד חיוך?

ממחלקת התפצים האבידים נתקבלה הודעה על אבדן חיוך (1249/33) ביום ה'

נערת השבוע

סילבי אפסמן, בת ה-23, אינה בדיוק הטיפוס של חיים חפר. היא, כידוע, אוהב אותן שחומות ותחכות. אבל דן בן-אמוץ, למשל, לא היה מתנגד — ללכת מאחוריה בברית השחית'ה הלא-אביבית, מושחל בתוך ביקני מחלק אחד ולפסוק הלכות על נכסי דנידי וארכיטקטורה מודרנית. יתר על כן, אם הייתם שואלים מומחה כמו, נגיד, שאול ביבר, הוא היה משיב בערך כך: "מה, סילבי, מותק של ילדה, נכון שאין לה הרבה למעלה, אבל אני, למשל, הייתי מוכן להסתכן ולטפס במדרגות שלה."

ביבר לא יודע, כמובן, שפעם אחת היה גיבור שהחליט שכדאי לספס — ואז, לרוע מזלו, קיבל סחרחורת, נפל ו... מת עליה, המיסכן.

נזיר או מושהי כזה...

הרי לכם נערה (1249/26) הסבורה כי אין טעם לטוס אל החלל כל זמן שלא ניתנה לה הז' דבנות להתחזק אל לפחות כמה מן ה' טיפוסים המעניינים השוכנים כבוד בכ' דור הארץ שלנו. או טיפוס כמו הנזיר ה' זה, למשל, שאה' המונות גילתה בכ' בועון לייף — נראה לה ביותר. אבל לא

הוא ממש, שהרי לא יתכן להטריח אותו לארץ הקודש במיוחד בשבילה, ואולי הוא כבר נסע לארץ קדושה אחרת, ואולי ל' שאול, אלא משהו שיש לו חורפים כאלה. למה דוקא? האינטואיציה שלה אומרת, שמאחורי קלסתר כזה קיימת לבטח אישיות; מזג קר, קול נמוך, השקפות אידיאולוגיות ואפילו רומאנטיות ובכלל, "עם איש כזה הייתי רוצה לדבר פעם."

נו טוב, אני כבר לא שואלת אותך על מה תדברו ובאיזו שפה, אבל איפה לכל הרוחות אמצא לך כזה? אלא אם כן, את מוכנה לחתך על השכלה תיאולוגית (אם כי זו בהחלט משכללת את הטכניקה של פיתוי נשים כדברייך), ולהסתפק בבעלי-חיים דומה, מינוס ארבעים שנה.

אחד גבוה, שניים קטנים

שלושה חיילים שזה מקרוב הגיעו לצה"ל (1249/27-8-9) מעוניינים להתחזק אל שלוש נערות למטרה הידועה לכן, לפי התנאים הבאים: עליהן להיות נאות, בעלות מרץ רב ובעלות דם. ודם פירושו — שלוח לנו תמונות מיד עם המיכתב הראשון. ודאי תאמרי שאני שוויצרים, אך אני לא מתרגשים מזה. ואשר למראה החיצוני שלנו, ובכן, אם שמעת את השיר "אחד גבוה ושניים קטנים" ודאי תוכלי לתאר לעצמך אותנו. האחד ענק, המתנשא לגובה 185 ס"מ. השניים האחרים נמוכים ממנו רק ב-15 ס"מ.

רוני: "כמובן שהיא תוכל להתקיים מ' משכורת, אבל ממה אתה תחיה? האם חשבת על זאת?"

מה הוא רוצה, בעצם?

(א) "שתסרסי כהוגן את מיכתבי."
(ב) "שתוסיפי באמצעיתו איזו הערה שח' גנית."
(ג) "שאת סופו תקטש איזו הערה תמהר גיה, כגון, מה הוא רוצה, בעצם?"
(ד) "שאחרי כל זה עוד תתחפף איזו בדיחה צינית (באותיות קטנות), כמיטב יכולתך."
(ה) ולבסוף, "שאת כל הקלחת הזאת תפרסמי, ואם אפשר, לא באיחור רב." יפה. אז מה בעצם... כלומר, אף אני מאמינה שהרצפט הזה יפעל את שלו ואפילו מבלי לצייץ שאתה בן 25 מינוס לאחישוב מה נוסף לכל, טטודנט. אז ברשותך האויבה אקצר הפעם ואבקש מהבילי ידועה שלך להשחין עט במקומי, ואז... או אז, (30/1249), יקירי, תקבל את מה שאתה רוצה, אני בטוחה.

יתכן שדו"ח קינסי אינו משכנע ביותר, אבל דבר אחד הוא מוכיח בוודאות — נשים אוהבות לפספס.

רעב עם זקן

... אני באמת לא יודע איפה כתוב שיש מונופול על המדור של רותי דוקא לצנח' נים ולכל מיני ממטרות (פישקסר בלע"י) המסתקרנות לקראת הרפתקאה ראשונה! כותב (1249/31). הוא, למשל, לילת תשתי, ובכל זאת עד היום אוהב בגינה ומיכתבים שיש בהם מה לקרוא. אז מי שסתם רוצה לנסות לשם ספורט — שתנוח, הוא אומר. ומי שאין לו דם, שלא תשלח תמונה, הוא מוכן ומוזמן לבדוק את הדגם בגודל טבעי, בשלב מאוחר יותר. מה עור? אה, כן, יש לו רעב וגם זקן.